

munkafüzet

TÖRTÉNELEM

A kora újkortól a polgári átalakulásig

6

Horváth Andrea
Horváth Levente Attila

TÖRTÉNELEM

*A kora újkortól a polgári átalakulásig
munkafüzet*

6

Hatodik, változatlan kiadás
Mozaik Kiadó – Szeged, 2019

Kedves Tanulók!

Néhány mondattal szeretnénk segíteni nektek, hogy jobban tudjátok használni ezt a munkafüzetet. A feladatokat egyedül oldjátok meg! Ez azért fontos, mert egyrészt így ellenőrizhetitek, hogy a tankönyvi ismereteket elsajátítottátok-e, másrészt mert nagyon sok feladat a képességeitek fejlesztésére szolgál. Azoknál a kérdéseknél, amelyeket rögtön nem tudtok megválaszolni, először gondoljátok végig újra a tanultakat, és csak utána lapozzátok fel ismét a tankönyvet! Ha végképp elakadtok, forduljatok segítségért a tanárotokhoz!

A feladatok mellett piktogramokat helyeztünk el, hogy a különböző feladattípusok között könnyebben eligazodhassatok.

tájékozódás térben

szövegalkotás

tájékozódás időben

az ismeretek ellenőrzése

történelmi személyek

játékos vagy rajzos feladat

szövegértés, táblázat, ábra elemzése

forráselemzés

Év eleji ismétlés

1. Állítsd időrendi sorrendbe az alábbi eseményeket!

a földművelés kezdete;

az ókori olimpiai játékok kezdete;

a rómaiak elfoglalják Pannóniát;

a vadászat kialakulása;

az írás megjelenése;

Róma alapítása (a monda szerint)

2. Válaszd szét, mi jellemző az őskorra, az újkorra, illetve mindkettőre!

a) állattenyésztés;

d) élelemtermelés;

g) csiszolt kőeszközök;

b) gyűjtögetés;

e) zsákmányszerzés;

h) pattintott kőeszközök;

c) halászat;

f) beszéd;

i) agyagedények

őskor	újkor	mindkettő

3. Példákat sorolunk fel történelmi forrásokra. Melyik csoportba tartoznak? Írd az előttük álló számot a megfelelő forráscsoporthoz!

1. sírfelirat;

3. tarsolylemez;

5. Colosseum;

2. népmese;

4. Iliász;

6. lakodalmi szokások

a) írott forrás: .....; b) tárgyi emlék: .....; c) hagyomány: .....

4. Melyik felsorolt ókori néphez vagy területhez köthetők az alábbi jellemzők?

- a) Egyiptom;   b) Mezopotámia;   c) Fönícia;   d) zsidó nép

Írd be a megfelelő betűjelet! (Néhányhoz többet is beírhatasz!)

- egyistenhit: .....;   – piramisok: .....;
- többistenhit: .....;   – öntözéses földművelés: .....;
- ékírás: .....;   – birodalom: .....;
- hieroglif írás: .....;   – az első betűírás: .....

5. Jelöld időszalagon az alábbi történelmi eseményeket!

- a) Szent István megkoronázása;   d) Nagy Károly császárrá koronázása;
- b) a Nyugatrómai Birodalom bukása;   e) az Árpád-ház kihalása;
- c) a magyar honfoglalás;   f) a tatárjárás
- Kr. u. 1000

időszámításunk kezdete

6. Párosítsd a történelmi eseményeket a neveikkel!

Hannibál •	• az iszlám vallás létrejötte
Nagy Sándor •	• a marathóni csata athéni hadvezére
Miltiadész •	• karthágói hadvezér, aki seregével átkelt az Alpokon
Mohamed •	• keresztény szerzetesrend alapítója
Szent Benedek •	• a könyvnyomtatás feltalálása
Gutenberg •	• a Perzsa Birodalom meghódítása

7. Igaz vagy hamis? Írd a következő állítások elé a megfelelő kezdőbetűt (I vagy H)!

- ..... Az ókori Egyiptomban az uralkodót fáraónak hívták.
- ..... Dávid Egyiptomban uralkodott.
- ..... A szalamiszi tengeri ütközet idején a Perzsa Birodalomban Dareiosz uralkodott.
- ..... A tudományok és a bölcsesség istene a görögöknél Zeusz volt.
- ..... Aquincum ma Pécs területén található.
- ..... Augustus megeremtette a császárságot Rómában.
- ..... Jézus hívei a keresztények.
- ..... Levédiában hét magyar törzs kötött vérszerződést.

8. Írd a térkép betűjeleit a megfelelő helynév elé!

- ..... Trója;
- ..... Olümpia;
- ..... Athén;
- ..... Alexandria;
- ..... Róma;
- ..... Karthágó;
- ..... Aquincum;
- ..... Betlehem;
- ..... Konstantinápoly

9. Állítsd időrendi sorrendbe a magyarok szállásterületeit!

- Etelköz;
- Kárpát-medence;
- Levédia
- Magna Hungária;
- uráli óshaza;

10. Fejtsd meg a keresztrejtvényt!

1. Egy nép eredeti, vagy első ismert lakóhelye.

2. Görög városállam.

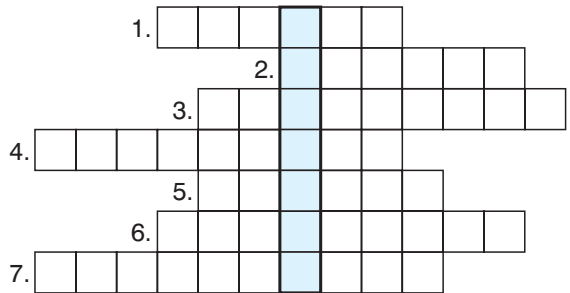
3. Római alávetett tartomány az ókorban.

4. Közös ősöktől származó emberek csoportja.

5. Istenekről, félistenekről szóló monda.

6. Több népet, országot uralma alatt egyesítő nagy kiterjedésű állam.

7. Görög szó, jelentése jóhír, örömhír.

A megfejtés: .....

Mit jelent a kapott szó? .....

11. Ki volt a magyar király az alábbi események idején?

- a) a tatárjárás: .....;   c) Horvátország meghódítása: .....
- b) az Aranybulla kiadása: .....

REFORMKOR, FORRADALOM ÉS SZABADSÁGHARC

34. A reformkor

1. A felsoroltak közül melyek voltak a polgári átalakulás alapkérdései? Karikázd be a betűjelüket!

- a) a nemesi adómentesség megszüntetése; e) a céhrendszer kialakítása;
 b) a jobbágyok helyzetének javítása; f) a sajtószabadság megteremtése;
 c) az ősiség törvényének bevezetése; g) a gazdaság fejlesztése;
 d) az unió: egyesülés Horvátországgal; h) az unió: egyesülés Erdéllyel

2. Tanulmányozd a tankönyv 146. oldalán található ábrát a rendi országgyűlésről, majd válaszolj a következő kérdésekre!

Kik voltak a felsőtábla tagjai? .....

Kik voltak az alsótábla tagjai? .....

Hol ülésezett az országgyűlés? .....

Ki volt az elnöke? .....

Ki oszalthatta fel? .....

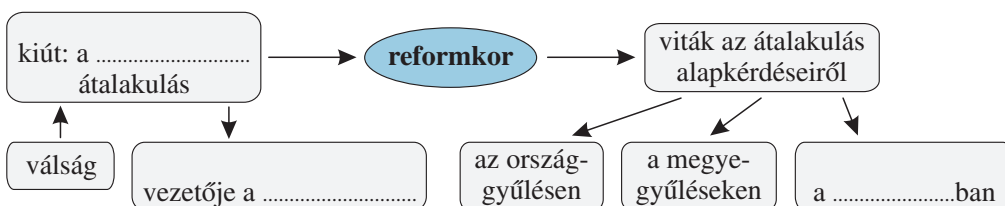
3. A reformkori országgyűlések négy vezéralakjának vezetéknevét rejti a következő betűrejtvény. Keresd meg, majd írd le őket a keresztnévvel kiegészítve!

1. ....
 2. ....
 3. ....
 4. ....

E	Y	D	E	Á	K
S	C	L	Ö	K	I
É	C	H	E	N	Y
Z	S	I	Y	N	É
W	E	S	S	E	L

4. Egészítsd ki a gondolattérképet!

5. Igaz vagy hamis? Karikázd be az igaz állítások előtti betűjelet!

- a) A gazdaság fejlődését akadályozta a közlekedés elmaradottsága.
- b) A 19. század közepére Magyarország Európa legnagyobb dohánytermelőjévé vált.
- c) A fejlődő élelmiszeripar külföldi alapanyagot dolgozott fel.
- d) 1846-ban megnyílt az első magyarországi vasútvonal Pest és Szolnok között.

6. Vizsgáld meg az alábbi táblázatokat, és válaszolj a kérdésekre!

a tenyésztett juhok száma	
év	darab
1798	2,5 millió
1809	8,0 millió
1842	17,0 millió

a gyapjú ára a bécsi piacon	
év	egy mázsa
1830	24 forint
1840	52 forint

a magyar kivitel fontosabb cikkei (1819–1828)	
árucikk	%
gyapjú	41,2
élőállat	14,9
gabona	12,4
italok	11,8
dohány	4,2

Hányszorosára nőtt a vizsgált időszakban a juhok száma?

.....

Mi volt a legfőbb kiviteli cikkünk az 1820-as években?

.....

Hogyan alakult a gyapjú ára a bécsi piacon?

.....

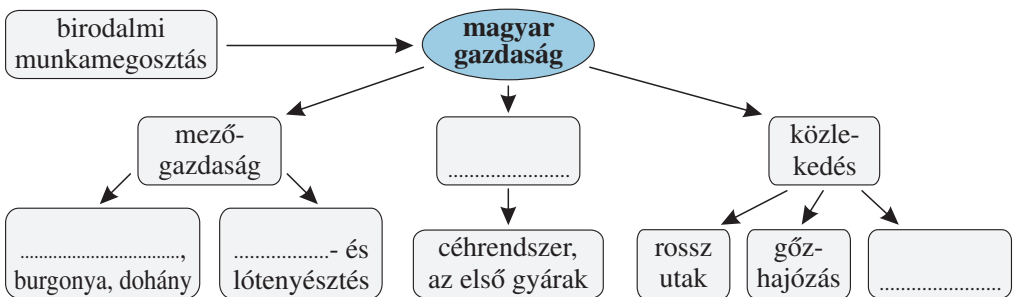
Összegezd mondatokba foglalva, hogy miért lendült fel a juhtenyésztés Magyarországon!

.....

.....

.....

7. Egészítsd ki a gondolattérképet!

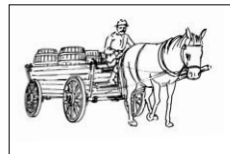
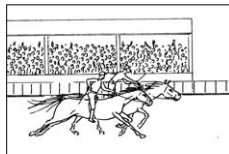
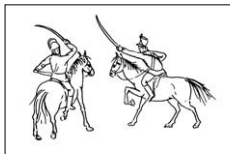
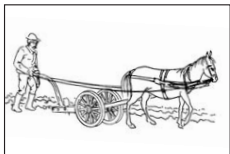
35. Széchenyi István, a reformok első megfogalmazója

1. A felsoroltak közül kettő nem Széchenyi István gróf nevéhez fűződik. Keresd meg, melyek ezek, és karikázd be a betűjelüket!

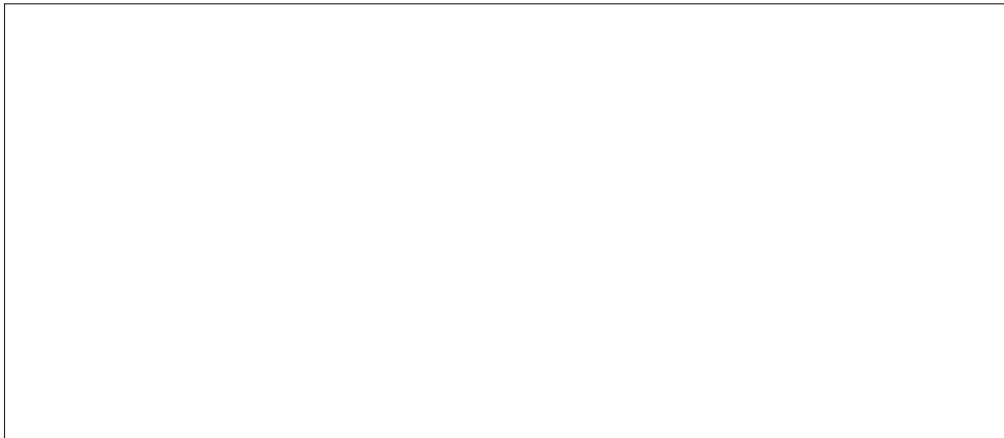
a) a Lánchíd építése;	f) a folyamszabályozások terve;
b) a Nemzeti Múzeum megalapítása;	g) az óbudai hajógyár létrehozása;
c) a gőzhajózás megindítása;	h) a lóversenyzés meghonosítása;
d) kaszinók alapítása;	i) a Georgikon megalapítása
e) a Magyar Tudományos Akadémia létrehozása;	

2. A rajzokon láthatod, hogy mire használták a lovakat a reformkorban. Nevezd meg ezeket!

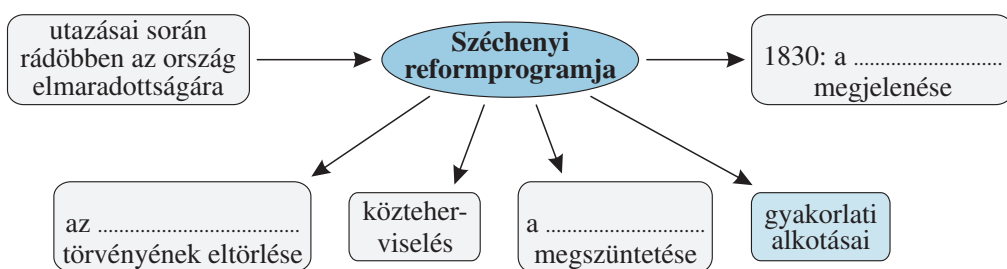

.....

3. Készíts rajzot Széchenyi egyik gyakorlati alkotásáról!

4. Egészítsd ki a Széchenyi reformelképzeléseiről készült gondolatterképet!

TARTALOM

Év eleji ismétlés	3	22. Ami összetartotta a három részre szakadt országot	35
A VIRÁGZÓ ÉS A HANYATLÓ KÖZÉPKOR MAGYARORSZÁGON		23. Erdély a 17. században	36
1. A háromszor koronázott király	6	24. Habsburg- és törökellenes küzdelmek ...	37
2. Nagy Lajos, a lovagkirály	7	25. A török kiűzése	38
3. Magyarország Zsigmond király idején ...	8	26. A Rákóczi-szabadságharc	40
4. A törökverő Hunyadi János	9	27. Magyarország a Habsburg Birodalomban	42
5. Mátyás uralkodása	10	28. Magyarország társadalma és gazdasága a 18. században	44
6. Mátyás király udvarában	11	Összefoglalás	46
7. Parasztháború és a mohácsi vész	12	A POLGÁRI ÁTALAKULÁS KORA	
8. Az ország három részre szakad	13	29. A nagy francia forradalom	51
Összefoglalás	14	30. Napóleon, Európa ura	52
AZ ÚJKOR KEZDETÉN		31. Az ipari forradalom	53
9. A nagy földrajzi felfedezések	18	32. Az ipari forradalom társadalmi következményei	55
10. Amerika őslakói: az indiánok	19	33. A forradalmak kora	56
11. A világgazdaság kialakulása	20	Összefoglalás	57
12. A vallás megújulása	21	REFORMKOR, FORRADALOM ÉS SZABADSÁGHARC	
13. A spanyol világbirodalom és Németalföld	22	34. A reformkor	60
14. A tengerek királynője, Anglia	23	35. Széchenyi István, a reformok első megfogalmazója	62
15. A „napkirályok” százada	24	36. Kossuth Lajos, a nemes pályatárs	63
16. A „fény százada”	25	37. A változó társadalom és életmód	64
17. Az észak-amerikai függetlenségi háború	26	38. Magyarország az átalakulás kapujában ...	65
18. Élet a kora újkorban	27	39. Az áprilisi törvények és a Batthyány-kormány működése	66
Összefoglalás	28	40. Önvédelmi háború és szabadságharc	68
MAGYARORSZÁG AZ ÚJKOR KEZDETÉN		41. Vereség és megtorlás	70
19. A várháborúk kora	32	Összefoglalás	71
20. Élet a hódoltság területén	33		
21. Királyság és fejedelemség	34		